

Kritisk lesing

Å være kritisk til sammensatte, kommersielle tekster

Q&A DEL 1:
UNGDOMSTIDEN,
MENSEN++ |)
(youtube.com)

(0–1 minutter + 4.49–8 minutter)

Skrivebestilling

Iscenesettelse:

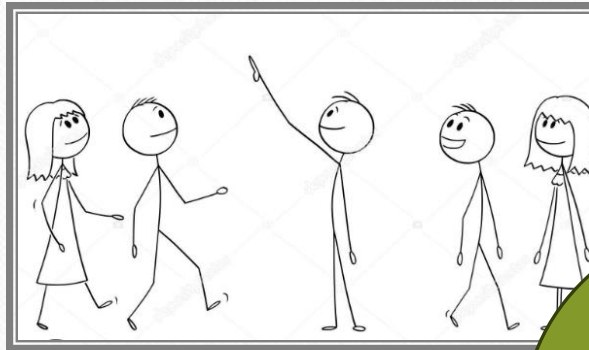
1. Høsegård
2. Rygg mot rygg
3. Stående i sirkel

Oppgave 1: Lag 8–10 «jeg tror»-setninger. Du kan for eksempel bruke disse startsetningene:

1. Jeg tror dette er et ...
2. Jeg tror og opplever at ...
3. Jeg tror bestemt at ...
4. Jeg tror jeg kommer til å ...
5. Jeg tror dette er skjult ... fordi ...
6. Jeg tror motivet her er ...
7. Jeg tror målgruppa til denne teksten er ...
8. Jeg tror jentene i filmen ...
9. Jeg tror personlige anbefalinger ...
10. Jeg tror ikke jeg stoler på disse jentene fordi ...

Påstander til anslaget

- Jeg kan stole på denne kilden.
- Jeg vet hvilken sjanger dette er.
- Verbalteksten og illustrasjonene samarbeider her.
- Dette er en reklame.
- Kilden er troverdig.
- Denne teksten påvirker meg.
- Jeg får lyst til å kjøpe produktet.
- Menneskene i teksten får betalt for å vise det fram.
- Målgruppa her er barn og unge.

Iscenesettelse:
Kroppen tar
stilling.

Tekstkritisk.no

To tekster om yrke

[illegible][illegible]

Dette steget består av komponentene kontekstualisering og tekstreaksjon og handler om å oppdage sammenhenger mellom teksten og den konteksten som omgir den. Først er det viktig å gjøre seg kjent med tekstene.

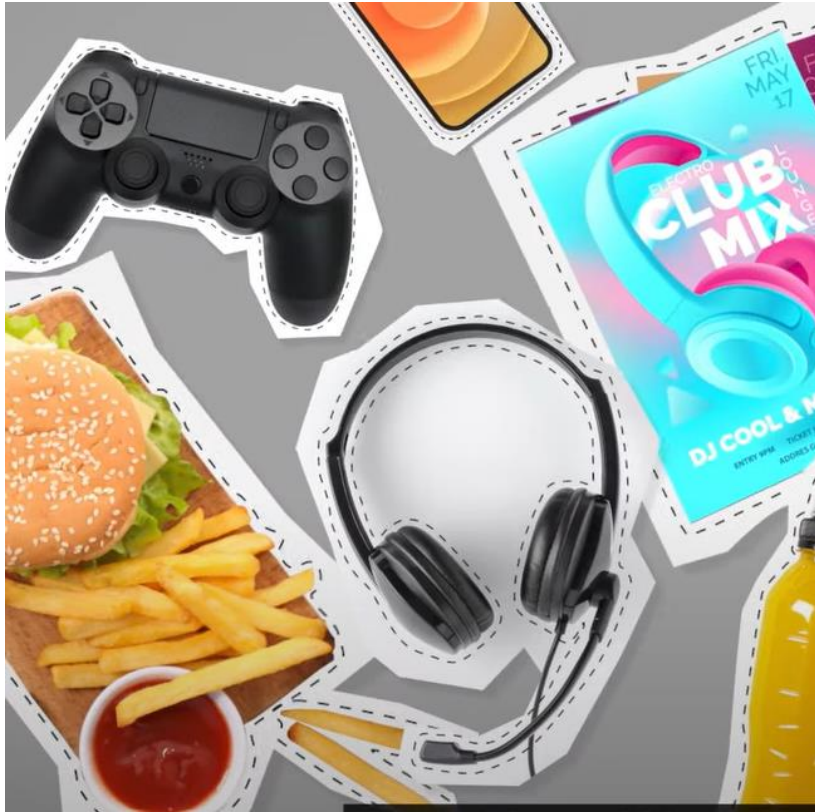
▶ 0:11

Studer tekstene:

1. Hvor og når er teksten publisert?
2. Hvem er tekstprodusenten?
3. Hva slags virksomhet representerer tekstprodusenten?

1. Individuell jobbing
2. Klassesamtale
3. Felles dokument

Reklame – anslag

- Hva er reklame? – Ungdomsskole
(reklameskolen.no)

Oppgave 2:
Lag
definisjoner
og
forklaringer.
3 min per definisjon!

1. Reklame er ...

2. Skjult reklame er ...

3. Markedsføringsloven er ...

4. Kritisk tenkning betyr ...

5. Med *deepfake* mener vi ...

6. Falske nyheter er ...

Reklame

Reklame er en form for budskap for å gjøre et produkt, et varemerke eller en tjeneste kjent for kunder.

Grunnen til at det lages reklamer, er for å skape oppmerksomhet og økonomisk gevinst for selskapet eller bedriften som selger varen eller tjenesten.

Slagord

- Slagord – Ungdomsskole
(reklameskolen.no)
- Oppgave 3: Lag et slagord for ungdomsskolen din.

SKAL

**HOLD
NORGE
RENT**

**INGEN O
INGEN
SIDE**

MAXRO

Et lite stykke Norge ®

Den beste tiden er den du deler med an

Dagen er ikke helt den samme uten O

Gir deg viilinger ®

Pant Alt. Det har en verdi ®

For liten og for stor

Just do it ®

Noen forhold varer livet ut

Deepfake

- Introduksjon til Falske nyheter | Tenk (faktisk.no)

å avsløre. Derfor bør du tverrlese ved å sjekke bakgrunnen til informasjonen du møter før du vurderer selve innholdet. Slik unngår du å bli blendet av budskapet.

Før du ser på innholdet:

Hvor kommer innholdet fra?

Hvem er avsender?

Hva kan du finne ut om avsender?

Hvilke hensikter kan ligge bak?

I møte med innholdet:

Kan andre kilder bekrefte innholdet?

Er det noe ved innholdet i filmen du stusser over?

Er det noe teknisk som skurrer?

Hva sier magefølelsen din?

Hva er lov og rett?

I norsk lov er bilder av deg beskyttet i Åndeverkloven § 104. Det betyr at du som

Definisjon

Skjult reklame er reklame som er utformet på en slik måte at den ikke fremstår som reklame.

Skjult reklame

- Skjult reklame kan også kalles «kamouflert reklame». Skjult reklame er reklame som ikke ser ut som reklame.
- Det kan for eksempel være når en blogger skriver om et produkt som han eller hun har fått betalt for å skrive om, uten å opplyse om at dette er reklame.

Markedsføring og markedsføringsloven

Markedsføring er: kampanjer for å vekke oppmerksomhet om en vare eller en tjeneste.

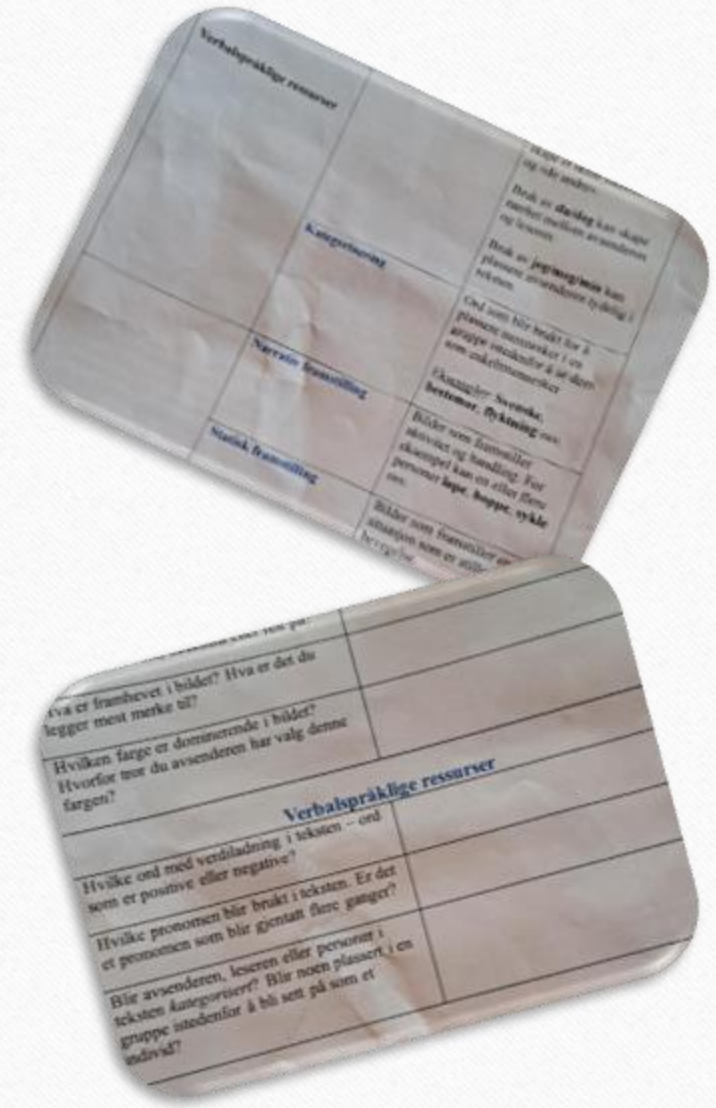
- I Norge har vi en lov som heter markedsføringsloven. Den sier at når man lager reklame, må man gjøre det tydelig at det faktisk er reklame. Det betyr at man ikke kan late som at reklamen er egne meninger, for eksempel i en blogg eller på YouTube.
- Det er også viktig å være forsiktig med reklame som er rettet mot barn. På TV i Norge er det faktisk forbudt med reklame som er rettet spesielt mot barn. Dette er fordi barn ofte blir mer påvirket av reklame enn voksne, og de er ikke like flinke til å skille mellom reklame og vanlige programmer.

•Drøft: Finnes det reklame og skjult reklame rettet mot barn på sosiale medier?

MARNA HAUGEN (@marnahaugen) • Instagram-bilder og -videoer

Oppgave 4: Analyse av valgt reklame

- Velg dere en reklame som dere skal jobbe med resten av timen (samme bord velger samme reklame).
- Les gjennom fagbegrepene to og to.
- Fyll inn i heftet «Arbeidshefte kritisk lesing av sammensatte tekster».
- Bruk så mange fagbegreper som mulig fra støtteheftet «Begrepsliste kritisk analyse av reklame».

Begrepsliste: Analyse og kritisk redesign

Begrep/kategori	Forklaring
Verbalspråklige ressurser (det som skrives) 	Ord med verdiladning: «Plussord» og «minusord» Bruk av positive eller negative ord kan vise oss avsenderens mening om det teksten handler om.
	Pronomen Ved bruk av vi/oss og de/dem kan avsenderen skape et skille mellom «oss» og «de andre». Bruk av du/deg kan skape nærhet mellom avsenderen og leseren. Bruk av jeg/meg/min kan plassere avsenderen tydelig i teksten.
Visuelle ressurser (det vi ser) 	Narrativ framstilling Bilder som framstiller aktivitet og handling. For eksempel kan en eller flere personer løpe, hoppe, sykle osv.
	Statisk framstilling Bilder som framstiller en situasjon som er stille, uten bevegelse.
	Blikkretning Hvis en eller flere personer på et bilde ser rett på oss, møter vi gjerne blikket og blir «dratt inn i» bildet. Hvis personen(e) på bildet ser vekk, får vi lov til å observere fra avstand.
	Synsvinkel Undervinkling («froskeperspektiv») kan gi inntrykk av at personen(e) på bildet har makt over leseren. Overvinkling («fugleperspektiv») kan gi inntrykk av at leseren har makt over personen(e) på bildet. Normalperspektiv («øyehøyde») kan gi inntrykk av likeverdighet og/eller skape nærhet mellom leseren og personen(e) på bildet.
	Framheving Det vi legger mest merke til i et bilde, er som oftest det avsenderen <i>vil</i> at vi skal legge merke til. <i>Hvorfor vil avsenderen at vi skal legge merke til akkurat <u>dette</u>?</i>
	Farger Bruk av farger skaper assosiasjoner og stemninger hos leseren – en farge kan minne oss om noe. MEN: Samme farge kan ha ulik betydning i ulike tekster. Rødt kan for eksempel forbindes med både kjærlighet, blod, fare osv.

Drøft: Hva gjør avsenderen for å framstille seg som klimavennlig?

TEKST 2: MAX Hamburger lanserer klimapositive burgere

<https://www.maxhamburger.no/om-max/pressemater/pressemeldinger/forst-i-verden-max-hamburger-blir-klimapositive>

Først i verden: MAX Hamburger blir klimapositive

Redesign av reklametekst

IT 2: MAX Hamburger lanserer klimapositive burgere

<https://www.maxhamburger.no/om-max/foretakets-foretaksmal/innser-forst-i-verden-max-hamburger-3011131>

Forst i verden: MAX Hamburger blir klimapositive

Tekst 1: H&M markedsfører seg som bærekraftige

<https://www.hm.com/no/baerekraft/baerekraft-og-om-gaer-og-om-gaer>

Mote laget av druer og avfall?
Velkommen til fremtiden.

Plasterne våre har ikke nok atmosfærisk tid til at vi kan fortsette å bli grønne. Derfor trenger vi å endre påtenksomme valg.

- Oppgave 5: Ta utgangspunkt i reklamen du valgte i oppgave 4. Du skal nå redesigne reklamen ved å lage en mottekst.

Tekster til kritisk redesign

Velg *én* av disse reklametekstene til analyse og kritisk redesign.

HAR DU DET SOM KREVES

... for å skru av krana når
du pusser tennene?

SPAR ENERGI, SÅ SPARER DU MILJØET.

FORSVARET

Glöd

SOPHIE ELISE

H&M

«JEG HAR JAKTET VERDEN
RUNDT ETTER DET
PERFEKTE GRILLKJØTTET
– OG FUNNET DET!»

Sven Nordin

GRILL
REMA 1000

REMA 1000

Ada Martini Strøm

GREEN

GLAM

Kunsten å leve
grønt og beholde
stilen samtidig

ASCHEROU

Big Mac

**100% rent norsk
storfekjøtt**

Noe å se frem til.

Stolt produsent av “junkfood”

Anette Skarstad
Potetbonde fra Kongsvinger

Like utenfor Kongsvinger ligger Skarstad Gartneri & Gårdsmarked. Her dyrker Anette, sammen med hele familien om lag 100 ulike grønnsaker, deriblant den unike potetsorten Innovator som blir til vår ikoniske MacFries.

Noe å se frem til.

Ja til asylmottak i nærområdet

FrP foreslår å inngå samarbeid med Danmark, Storbritannia og/eller Italia for å få på plass en felles løsning for asylmottak i utlandet

– mer frihet

Fremskrittspartiet

4. april kl. 07:00 · 🌐

Dagens asylsystem i Europa er kostbart og risikofyllt, med over 2 664 liv tapt i Middelhavet i 2023. Systemet treffer ikke de som trenger det, og Norges innvandringspolitikk øker farene. FrP foreslår å følge den danske modellen med asylmottak i utlandet. Det er tryggere, og det vil kunne hjelpe flere.

1 k 57 22

Liker Kommenter Del

Mest relevante ▾

Forfatter
Fremskrittspartiet ✓

Les mer om vår asylpolitikk:
<https://www.frp.no/.../frp-vil-hjelpe-dem-som-trenger-det...>

FRP.NO
FrP vil hjelpe dem som trenger det...

5 d Liker Svar 14 🙌

Vis 1 svar

Skriv en kommentar ...

🗨️ 😊 📷 📺 🗑️ ➡️

Arbeiderpartiet

3. april kl. 10:07 · 🌐

Nå kommer vi med et historisk løft for Forsvaret! Dagens forsvar har kritiske mangler, og det er ikke tilpasset det aktuelle trusselbildet.

– Denne regjeringen har gjort store investeringer i Forsvaret helt siden vi tiltrådte høsten 2021. Nå følger vi opp med et historisk stort løft for de neste tolv årene, sier statsminister Jonas Gahr Støre.

— sammen med Jonas Gahr Støre.

👍 434

51 💬 9 ➦

👍 Liker

💬 Kommenter

➦ Del

Mest relevante ▾

Forfatter

Arbeiderpartiet ✓

Les mer her:

<https://www.vg.no/.../stoere-om-langtidsplanen-lover...>

VG.NO
Støre om langtidsplanen:...

Skriv en kommentar ...

🗨️ 😊 GIF 🗨️

Vi viser fram produktene våre!

- Husk å si noe om tankene bak det dere har gjort.

Utgangsbillett!

Vi står i
ring

Dere skal alle si en avsluttende setning om noe du har lært i løpet av økta. Du skal også takke for deg!

- I denne økta har jeg ... fordi ... Og med det takker jeg for meg!
- I denne økta har jeg lært om ... Jeg har for eksempel lært at ... Og med det takker jeg for meg!